

Kúria
végzése

Az ügy száma:	Bfv.II.52/2023/6.
A határozat szintje:	felülvizsgálat
A tanács tagjai:	Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke Dr. Metzing Márton, előadó bíró Dr. Harangozó Attila, bíró Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró Dr. Boros Tibor, bíró
Az eljárás helye:	Budapest
Az eljárás formája:	tanácsülés
Az ülés napja:	2023. november 9.
Az ügy tárgya:	költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények
Terhelt:	II. rendű
Elsőfok:	Egri Törvényszék, 13.B.2/2019/269., ítélet, tárgyalás, 2022. február 25.
Másodfok:	Debreceni Ítéltábla, Bf.II.388/2022/41., ítélet, nyilvános ülés, 2022. október 25.
Harmadfok:	-
Az indítvány előterjesztője:	a II. rendű terhelt védője
Az indítvány iránya:	a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a II. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálván az Egri Törvényszék 13.B.2/2019/269., illetve a Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.II.388/2022/41. számú ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. 1. Az Egri Törvényszék a 2022. február 25-én meghozott 13.B.2/2019/269. számú ítéletével a II. rendű terheltet költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont] és 2 rendbeli, felbujtóként, részben folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt halmazati büntetésül 2 év 6 hónap, börtönben végrehajtani rendelt szabadságvesztésre, 5 év gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja vagy egyszemélyi vezetője foglalkozástól eltiltásra és 3 év közügyektől eltiltásra

ítélte, azzal, hogy a kiszabott szabadságvesztésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

[2] Az ellentétes irányú fellebbezések folytán eljáró Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2022. október 25-én kihirdetett Bf.II.388/2022/41. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és a II. rendű terhelt közbizalom elleni bűncselekményeit 2 rendbeli folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségeként minősítette, egyebekben pedig a törvényszék ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

[3] 2. A jogerős ítéletben megállapított, és a felülvizsgálati indítvánnyal érintett II. rendű terhelt cselekvőségét rögzítő tényállás lényege az alábbiakban foglalható össze.

[4] Az I. rendű terhelt felkérésére alkalmi ismerőse, a felszolgálóként dolgozó II. rendű terhelt 2012. október 25. napjától elvállalta a cég 1 önálló ügyvezetését, melyet ugyancsak az I. rendű terhelt felkérésére tőle 2013. június 19. napján a III. rendű terhelt vett át.

[5] 1. tényállási pont: 2012. október 1. napján a II. rendű terhelt ügyvezetősége alatt működő cég 1 a fejlesztési ügynökség keretén belül kutatásfejlesztési tevékenység támogatása tárgyú felhívása keretében vissza nem térítendő támogatásra pályázott a deutérium csökkentett víz újfajta előállítási technológiájának kifejlesztése elnevezésű projekttel. A pályázat benyújtása az I. rendű terhelt ötlete volt, a pályázat elkészítésével, a pályázati anyag összeállításával összefüggő minden tevékenységet I. rendű terhelt szervezett és végzett el, a pályázat benyújtására és aláírására is ő vette rá II. rendű terheltet. A projekt megvalósítása nem állt I. rendű és II. rendű terhelt szándékában, céljuk a vissza nem térítendő költségvetési támogatás csalárd módon történő megszerzése volt.

[6] A pályázat kedvező elbírálásának egyik előfeltétele volt a pénzbeli önerő megléte, amellyel a cég 1 a pályázat benyújtásának időpontjában nem rendelkezett, az önerőhöz szükséges pénzt az I. rendű terhelt biztosította, azt a II. rendű terhelt 2013. május 23. napján a társaság bankszámláira befizette, majd közvetlenül az egyenlegigazolások kiállítását követően le is vette, és visszaadta az I. rendű terheltnek.

[7] A pályázat kedvező elbírálását követően, 2013. április 24. napján a cég 2, mint közreműködő szervezet és a cég 1 akkori képviselője, II. rendű terhelt között létrejött a ... sorszámú támogatási szerződés, melyben a támogatás legmagasabb összegeként 211.279.999 forint került meghatározásra. A támogatás összegének 85%-a, azaz 179.587.999 forint az Európai Unió Alapjából, míg annak 15%-a, azaz 31.692.000 forint a hazai központi költségvetéséből származott. A szerződés alapján a II. rendű terhelt 2013. május 30. napján benyújtotta az 1. számú előleg igénylési kérelmét, mely alapján a cég 1 részére 2013. szeptember 18. napján 105.639.999 forint támogatási összeget fizettek ki. Az előlegigénylés elfogadásának és folyósításának feltétele volt, hogy a támogatási szerződésben meghatározott biztosítékok rendelkezésre álljanak. A cég 1 a támogatási szerződés 3. számú, 2013. június 7. napján kelt módosítása szerint a saját forrás egyik összetevőjeként, azaz a támogatást igénylő hozzájárulása címen 31.720.001 forintot vállalt a támogatási szerződésben írt 15.000.001 forint helyett. A II. rendű terhelt ehhez az előlegigénylési kérelemhez csatolta a cég 1 két euróalapú és két forintalapú bankszámláját vezető bank 1-től származó négy számlaegyenleg igazolását, amelyek a támogatást igénylő hozzájárulásaként vállalt 31.000.001 forint meglétét voltak hivatottak a valóságtól eltérően igazolni.

[8] A támogatott beruházás megvalósítása, a kutatás-fejlesztés, illetőleg a gyártáshoz szükséges eszközök leszállítása tárgyában a gyártásra és a beszerzésre irányuló valós szándék nélkül a III. rendű terhelt a cég 1 új ügyvezetőjeként először 2013. szeptember 16. napján a cég 3-mal kötött szerződést, melynek alapján a III. rendű terhelt több részletben, összesen 97.000.000 forintot utalt át a cég 3 részére. A szerződés alapján teljesítés nem

történt, a szerződést 2013. december 20. napján közös megegyezéssel felbontották. A cég 3 az átutalt 97.000.000 forintot később több részletben, bankszámlára történő befizetésekkel forint és euró pénznemekben visszafizette a cég 1 részére.

[9] A deutérium csökkentett víz gyártásához szükséges gépek beszerzésére második alkalommal 2014. május 9. napján a III. rendű terhelt az I. rendű terhelt unokatestvére, az V. rendű terhelt által képviselt cég 4 gazdasági társasággal szerződött. A szerződés alapján 2014. május 14. napja és 2014. július 24. napja között a cég 1 308.665 eurót, mintegy 95.000.000 forintot utalt át a cég 4 bank 2-nél vezetett bankszámlájára. A szerződés alapján a cég 4 sem teljesített, az nem is állt az I. rendű, a III. rendű és az V. rendű terhelt szándékában. A társaság az átutalt összeget nem utalta vissza a cég 1 részére. A szerződés megkötésére pusztán azért került sor, hogy a cég 1 az átutalt előleg szabályszerű felhasználását igazolni tudja. A támogatási szerződéshez kapcsolódó Általános Szerződési Feltételek 3.1. pontja értelmében ugyanis, tekintettel arra, hogy a cég 1 előleget vett igénybe, a cégnek az előleg folyósítását követő hat hónapon belül az addig felmerült elszámolható költségekre nézve kifizetési igénylést kellett benyújtania. A szabályok szerint a kifizetési igénylésnek, az ahhoz csatolt dokumentumoknak a már nyújtott támogatás rendeltetésszerű felhasználását kell bizonyítania. A cég 2 kétszeri felszólítását követően a cég 1-et képviselő III. rendű terhelt 2014. március 18. napi keltezéssel benyújtotta az 1. számú kifizetési igénylést. A dokumentum 2. pontjában leírt Elvégzett tevékenységek körében hivatkozott arra, hogy az eredeti szállító helyett a K+F eszközök leszállítására új szállítót kellett találniuk, akitől az eszközöket megrendelték. Ugyanezen dokumentum 3. Összefoglaló részében a III. rendű terhelt kifejtette, hogy az eredeti szállító, vagyis a cég 3 helyett, amelynek az előlegből 90.000.000 forintot átutaltak, 2014. január 1. napján más szállítóval szerződtek a K+F eszközök beszerzésére, és a szállítás 2014. áprilisára-májusára várható. A cég 1 valójában 2014. május 9. napján kötötte meg a szerződést a cég 4-gyel. A III. rendű terhelt a ... minisztérium, mint a cég 2 jogutódja által 2014. május hó 26. napján írt hiánypótlásra vonatkozó felhívására, a 2014. június hó 12. napján kelt nyilatkozatában is a cég 4-gyel megkötött szállítási szerződésre hivatkozott.

[10] A projekt megvalósításához szükséges számítástechnikai eszközök, programok beszerzése tárgyában, valós beszerzési szándék nélkül a III. rendű terhelt a tanú 1 által képviselt cég 5-tel kötött szerződést 2013. szeptember 19. napján, de a szerződés alapján nem történt teljesítés annak ellenére, hogy a III. rendű terhelt a pályázati összegből 8.000.000 forint előleget átutalt a cég 5 részére.

[11] A cég 1 a támogatási szerződésben megítélt 211.279.999 forintból az előlegként átutalt 105.639.999 forinton felül további összeget nem igényelt.

[12] 2. tényállási pont: A II. rendű terhelt által vezetett cég 1 2013-ban a ... minisztérium által meghirdetett mikro,- kis- és középvállalkozások munkahelyteremtő beruházásainak támogatása elnevezésű pályázati program keretében 239.000.000 forint vissza nem térítendő támogatásra pályázott 2013. május 5. napján a cím 1 alatti fióktelepén megvalósítandó brikettgyártó üzem létrehozására a pályázati összeg jogosulatlan megszerzése érdekében, az üzem létrehozására irányuló valódi szándék nélkül. A pályázati anyaghoz tartozó dokumentumokat a II. rendű terhelt mint a cég 1 ügyvezetője írta alá, és nyújtotta be. A pályázat ötlete az I. rendű terhelttől származott, a pályázati anyag összeállításával és elkészítésével kapcsolatos feladatokat is az I. rendű terhelt végezte el, a pályázati anyag aláírására és benyújtására is az I. rendű terhelt vette rá a II. rendű terhelten.

[13] A beruházás összértéke 375.000.000 forint volt, melyből 239.000.000 forint volt a pályázaton elnyert, vissza nem térítendő támogatás összege. A pályázat utófinanszírozott volt, a részteljesítésekről benyújtott számla 63,7%-ának visszatérítésére volt lehetőség a részszámla ellenőrzését követően. A pályázati felhívás szerint az elszámolható költségek azok, amelyek kizárólag új műszaki berendezések, gépek, egyéb berendezések, felszerelések

beszerzésével, megvásárlásával kapcsolatban merülnek fel. A pályázati felhíváshoz tartozó útmutató I/12. pontja szerint új gép, műszaki berendezés, felszerelés, gyártóeszköz kizárólag az, amely új, a pályázat benyújtása előtt még nem használt, üzembe nem helyezett műszaki berendezés, gép, egyéb berendezések, felszerelések, amelyekkel nem folytattak üzemszerű gyártási tevékenységet, függetlenül a gyártási évtől.

[14] A pályázat kedvező elbírálásának egyik feltétele volt a pénzbeli önerő megléte, amellyel a cég 1 a pályázat benyújtásának időpontjában, és azt követően sem rendelkezett. A nem létező önerőt a cég 1 képviselőjében eljáró II. rendű terhelt a ... iktatási számú számlaegyenlegről szóló igazolás benyújtásával bizonyította. A pénzügyi igazolást nem a bank 1 bocsátotta ki, az hamisított, egyben valótlan tartalmú volt. Az irat szerint a cég 1 bank 1-nél vezetett bankszámlájának 2013. május 8. napi egyenlege 143.162.186 forint volt. Ezzel szemben a cég 1 bankszámlájának 2013. május 8. napi nyitó és záróegyenlege -22.186 forint volt.

[15] A beruházás megvalósítása, az üzem működéséhez szükséges gyártósor beszerzése és leszállítása tárgyában 2013. november 7. napján a cég 1 képviselőjében a III. rendű terhelt, a cég 1 új ügyvezetője a 2013. október 19. napja óta a IV. rendű terhelt ügyvezetése alatt működő cég 6 (székhelye: külföld, adószám: ...) két szerződést kötött úgy, hogy a gazdasági társaság tevékenységi körében a szerződés szerinti gépek gyártása és beszerzése nem szerepelt. A szerződések valótlan tartalmúak voltak, mert azok megkötésére úgy került sor, hogy a cég 1 nem folytatta le a kötelező közbeszerzési eljárást, miközben a cég 6-ot nyilvánították a le nem folytatott közbeszerzési eljárás nyertesének. A cég 6 a szerződésekben vállalta az azok mellékletét képező listákon felsorolt gépek, berendezések, szerszámok beszerzését és leszállítását összesen 375.464.550 forint értékben. A cég 6 a szerződéseket nem teljesítette, a szerződések szerinti teljesítés eredetileg sem állt a III. rendű és a IV. rendű terhelt szándékában.

[16] A pályázati eljárás lebonyolítására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező megyei munkaügyi központ 2013. november 28. napján hatósági szerződést kötött a cég 1-gyel, a szerződést a III. rendű terhelt írta alá a társaság képviselőjében. A III. rendű terhelt által benyújtott fiktív számlák alapján 2013. december 13. napja és 2014. április 9. napja közötti időben három alkalommal, összesen 223.910.173 forint támogatást fizettek ki a cég 1 részére.

[17] A III. rendű terhelt a pályázat keretében elnyert támogatás első részletének lehívásához felhasználta a cég 6-tal kötött, valótlan tartalmú szállítási szerződéseket.

[18] A cég 6 a cég 1-gyel kötött szerződésben szereplő brikettálló gépek és azok kiegészítő gépeinek gyártása tárgyában 2013. december 23. napján külön szerződést kötött a vidéki székhelyű és telephelyű cég 7-tel, amely a szerződés alapján egy használt brikettálló gépet szerzett be és újított fel a cég 6 számára, amelyet a kiegészítő gépekkel együtt le is szállítottak a telephelyre. A gépsort nem üzemelték be. A IV. rendű terhelt a cég 7 által felújított brikettálló gépsorért összesen 26.432.589 forintot fizetett ki átutalással és készpénzben. A cég 6 által beszerzett, leszállított eszközök összértéke jóval alatta maradt a szerződésekben vállaltaknak.

[19] A tervezett gyártás egyik beruházás keretében sem indult meg. 2014. október 10. napján a cég 1-gyel szemben megindult a felszámolási eljárás. A társaságot 2018. május 1. napján a bíróság törölte a cégnyilvántartásból.

[20] A költségvetési csalással rendszeres haszonszerzésre törekedve I. rendű terhelt felbujtására II. rendű és III. rendű terhelt összesen 329.550.172 forint vagyoni hátrányt okozott a költségvetésnek, amely nem térült meg. I. rendű, II. rendű és III. rendű terhelt szándéka 450.279.999 forint vagyoni hátrány okozására irányult.

[21] **II. 1.** A jogerős ügydöntő határozat ellen a II. rendű terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt, a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában és a b) pont ba) alpontjában írt felülvizsgálati okra való hivatkozással.

[22] A terhelt bűnösségének megállapítását sérelmezve kifejtette, hogy a II. rendű terhelt csak a pályázatok benyújtásának időszakában volt a gazdasági társaság ügyvezetője. Az elnyert összegek lehívásakor már minden kapcsolata megszakadt a társasággal, így értelemszerűen arról sem volt tudomása, hogy ezen összegek mikor és milyen célra „kerültek felhasználásra”. Ebből levonhatónak tartotta a következtetést, hogy a II. rendű terhelt a költségvetést ért vagyoni hátrány okozásában sem vett részt.

[23] Hangsúlyozta, hogy a II. rendű terhelt a leírt célok megvalósításának szándékával nyújtotta be a pályázatokat, ezért tévesnek vélte a másodfokú bíróság érveit, amely szerint a II. rendű terhelt ténybeli beismerő vallomást tett volna. Megítélése szerint a megállapított tényállásból az sem következik, hogy a II. rendű terhelt tudattartalma kiterjedt volna bármely bűncselekmény elkövetésére, és ezt egyetlen bizonyíték sem támasztja alá. Önmagában az a tény, hogy szerződés aláírásával tudomással bírt a gazdasági társaságra háruló kötelezettségekről, még a Btk. Különös Részében írt egyetlen bűncselekmény törvényi tényállását sem meríti ki. Ilyen tudomása egyébként sem lehetett a II. rendű terheltnek, tekintettel a korábbiakban is hangsúlyozott körülményre, miszerint a pályázati összegek lehívásának időpontjában ügyvezetői tisztsége már megszűnt.

[24] Iratellenesnek tartotta a felszámoló tanú 2 tanúvallomása alapján tett bírói ténymegállapításokat is.

[25] Okfejtése szerint a leírtakból egyedül az a megállapítás következhet, hogy az elsőfokú bíróság által is a bűncselekmény értelmi szerzőjeként és irányítójaként jellemzett I. rendű terhelt a „normálisnak látszó ügyvezetői tevékenységet” végző II. rendű terheltet mint tévedésben lévő személyt használta fel az általa később – a pályázati összegek jóváhagyott céltól eltérő felhasználásával – megvalósított bűncselekmény elkövetéséhez.

[26] A költségvetési csalás minősítését a fentiekben írtakkal összhangban azért látta törvénysértőnek, mert a másodfokú ítélet [27] bekezdésében leírtakat idézve úgy vélte, hogy az eljáró bíróságok a lehívott pályázati összegek pályázati kiírásban megjelölt céltól eltérő felhasználása miatt marasztalták el a terhelteket, ami nem a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába, hanem az (1) bekezdés c) pontjába ütköző költségvetési csalás megvalósítására alkalmas. Az indítvány szerint e körülmény újfent arra vezet, hogy a II. rendű terheltnek a céltól eltérő felhasználás időpontjában már megszűnt ügyvezetői tisztsége a bűnösség megállapításának akadályát képezi.

[27] Ezzel párhuzamosan a II. rendű terhelt cselekményét még esetleges bűnös tudattartalma mellett is legfeljebb előkészületként vélte értékelhetőnek.

[28] Indokai alapján elsődlegesen a jogerős ítélet megváltoztatására, és a II. rendű terheltnek az ellene emelt vád alóli felmentésére, másodlagosan a cselekmény jogerős ítéletbeli minősítésének megváltoztatására, és ugyancsak felmentő ítélet hozatalára, harmadlagosan pedig a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítására tett indítványt.

[29] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.110/2023/2. számú átiratában a II. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[30] A Be. 650. § (2) bekezdésében és a 659. § (1) bekezdésében írt rendelkezések hivatkozásával törvényben kizártnak ítélte a megállapított tényállással ellentétes tényeket

állító, valamint a bizonyítékok jogerős ítélet szerinti mérlegelésének helyességét kifogásoló védői érveket.

[31] Az elsőfokú ítélet [15], [16], [31], [56], [59] és [61] bekezdésében rögzített ténymegállapításokat idézve leszögezte, hogy az irányadó tényállás szerint a II. rendű terheltnek már a pályázat benyújtásakor sem állt szándékában a pályázati célok megvalósítása, és célja az I. rendű terhelttel együtt a vissza nem térítendő költségvetési támogatás csalárd módon való megszerzése volt, továbbá a cég 1 a pályázott támogatás elnyeréséhez szükséges önerővel már a pályázatok benyújtásakor sem rendelkezett, és maga a II. rendű terhelt volt, aki az önerőt mindkét pályázati eljárásban valótlanul igazolta. A [65] bekezdésben pedig a törvényszék azt is leszögezte, hogy a II. rendű terhelt nem volt tévedésben.

[32] Ekként az átirat szerint – mind az 1., mind a 2. tényállási pontra érvényesen – már a támogatási összeg elnyerésére is a II. rendű terhelt által kifejtett megtévesztés eredményeként került sor, és a vagyoni hátrány e megtévesztéssel okozati összefüggésben állt be.

[33] Erre tekintettel a Legfőbb Ügyészség szerint az eljáró bíróságok törvényesen állapították meg a terhelt bűnösségét a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző, és az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntetőjében, amiként a vele szemben kiszabott büntetés is törvényes.

[34] Indítványozta ezért, hogy a Kúria a jogerős ítéletet a II. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.

[35] **III.** A II. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[36] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, és kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[37] 2.1. A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján felülvizsgálati ok, ha a bíróság a terhelt büntetőjogi felelősségét a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg, míg a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerint felülvizsgálati okot jelent, ha a bíróság – a törvényhely első fordulata szerint – a bűncselekmény törvénysértő minősítése, illetve – a törvényhely második fordulata szerint – a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.

[38] Az indítványozó a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével összefüggésben mindkét felülvizsgálati okot teljesülni látta, ezért tisztázásra szorul, hogy az indítvány indokaként felhozott érvei mely felülvizsgálati ok körében vehetők figyelembe.

[39] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pontja szerinti felülvizsgálati ok azt jelenti, hogy a terheltnek a jogerős ítéleti tényállásban leírt magatartása nem valósítja meg egyetlen bűncselekmény törvényi tényállási elemeit sem, vagy – ugyancsak a jogerős ítéleti tényállásból kitűnően – büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok áll fenn vele szemben. Ilyen esetben az indítvány célja a terhelt felmentése vagy az eljárás megszüntetése.

[40] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt felülvizsgálati ok első fordulata akkor valósul meg, ha a bíróság jogerős ítéletében a terhelt cselekményét törvénysértően minősítette – azaz a terhelt terhére megállapított magatartás bűncselekményt valósít meg, de a jogerős ítéletben írtakhoz képest más bűncselekmény törvényi tényállását meríti ki, avagy az azonos törvényi tényállás keretei között eltérően minősül –, és emiatt a bíróság törvénysértő büntetést szabott ki. A második fordulata szerint pedig akkor, ha a kiszabott büntetés vagy az alkalmazott intézkedés önmagában sérti a Btk. büntetéskiszabásra vonatkozó valamelyik

kötelező, bírói mérlegelésre nem bízott szabályát. Az e felülvizsgálati okon alapuló indítvány célja azonban egyik esetben sem a terhelt büntetőjogi felelősség alóli mentesülése, hanem – az első fordulat esetében a minősítés helyesbítése mellett – a büntetés vagy intézkedés enyhítése, vagy – a terhelt terhére előterjesztett indítvány esetében – a súlyosítása.

[41] Jelen esetben az indítvány tartalmi elemzésének eredményeként megállapíthatóan a II. rendű terhelt védője nem az utóbbira hivatkozott, és ezzel értelemszerű összefüggésben nem is a cselekmény eltérő minősítését, és az eltérő minősítés mellett törvényesnek tartott (a kiszabotthoz képest enyhébb) büntetés kiszabását indítványozta.

[42] Ekként a II. rendű terhelt védője valójában egyedül a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában írt felülvizsgálati okra alapította indítványát. Okfejtése kizárólag arra irányult, hogy a II. rendű terhelt elmarasztalása sérti a büntető anyagi jog szabályait, mind a jogerős ítéletbeli minősítés alapján, mind pedig – az álláspontja szerint – szóba jöhető alternatív minősítés [a Btk. 396. § (1) bekezdés c) pontjába ütköző költségvetési csalás] törvényi tényállásának alapulvételeivel. Indítványa erre figyelemmel célozta felmentő ítélet hozatalát.

[43] 2.2. A felülvizsgálati eljárás megkerülhetetlen szabálya, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. Ezzel összhangban a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés]. A jogkövetkeztetések helyessége tehát kizárólag az irányadó tényállás alapulvételeivel ítéltető meg [Bfv.I.1.004/2020/13. (BH 2021.280.)].

[44] A tényállás irányadó jellege azt jelenti, hogy a felülvizsgálati eljárásban nem csupán a jogerős ítéletben írt tényállás támadhatatlan, de az a mérlegelő tevékenység is, amely e tényállás megállapítására vezetett. Ebből következően a felülvizsgálat során a felmerült bizonyítékok felülmérlegelésére, az ítéleti tényállás esetleges megalapozatlanságát érintő következtetések levonására, eltérő tényállás megállapítására az eljárási törvény nem biztosít lehetőséget.

[45] A II. rendű terhelt védője ezért a felülvizsgálati eljárás kereteit áthágva vitatta a másodfokú bíróság indokait arra vonatkozóan, hogy a II. rendű terhelt vallomása ténybeli beismerésnek tekintendő-e, avagy, hogy tanú 2 tanúvallomásából milyen következtetéseket lehet levonni. A fentebb írtak szerint a büntető anyagi jog szabályai akkor szenvednek sérelmet, ha az eljárási bíróság a megállapított tényállásból von le törvénysértő jogi következtetést akár a bűncselekmény megvalósulását, akár annak minősítését illetően. Azaz, a felülvizsgálat a jogerős ítélet elleni jogi, és nem pedig ténybeli kifogások érvényesítését biztosítja. Éppen ezért e rendkívüli jogorvoslati eljárásban ténybeli következtetések megtételének sincs helye.

[46] Ez azt is jelenti, hogy az indítványozó szükségtelenül utal a II. rendű terhelt, illetve a cég 1 felszámolójának tanúvallomására (mint ahogy a bizonyítékok tartalmára való hivatkozás felülvizsgálati eljárásban minden esetben, fogalmilag közömbös). Ha ugyanis e bizonyítékok tartalma az ítéleti tényállással egybecsengő, úgy az iméntiek szerint a vallomásokkal igazolni szándékolt következtetések levonására az irányadó tényállás szolgál alapul; ellenben a tényállással ellentétes, vagy a tényállásban nem szerepeltetett tényekről számot adó tanúvallomások (és más bizonyítékok) figyelembevételére a Be. 659. § (1) bekezdésében írt törvényi rendelkezések folytán nem lehetséges.

[47] A felülvizsgálati indítvány ezért a tényállás megállapítására vezető bírói mérlegelést kifogásoló részében, továbbá az irányadó tényállás ellenében tett, a későbbiekben tételesen is megjelölendő tényállításaiban a törvényben kizárt.

[48] 3. A Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző költségvetési csalást követi el, aki a költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vagy költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában más tévedésbe ejt, tévedésben tart, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy a valós tény elhallgatja, és ezzel egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz. A Btk. 396. § (1) bekezdés c) pontjába ütköző költségvetési csalást ellenben az valósítja meg, aki – egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okozó magatartásával – költségvetésből származó pénzeszközöket a jóváhagyott céltól eltérően használ fel.

[49] A törvényben meghatározott elkövetési magatartások lényegi különbsége szembeötlő. Az alapul fekvő tényállás, a költségvetésből származó pénzeszközökre elkövethető bűncselekmények elhatárolása szempontjából a legjelentősebb differencia, hogy az a) pontba ütköző költségvetési csalás esetén már a pénzeszközök (a támogatás) megszerzése is jogellenes, mert tévedésbe ejtés, tévedésben tartás, valótlan tartalmú nyilatkozattétel vagy a való tény elhallgatásának a következménye. Ezzel szemben a Btk. 396. § (1) bekezdés c) pontjába ütköző bűncselekmény esetén a törvényi tényállás a jogszerűen megszerzett, költségvetésből származó pénzeszköz jogellenes, a jogszabályban, létesítő aktusban meghatározott céltól eltérő felhasználását rendeli büntetni.

[50] A jogerős ítéletben megállapított tényállások alapján pedig – az alább írtak szerint az 1. és a 2. pontra is kiterjedően – már a vissza nem térítendő támogatás megszerzésére is megtévesztés eredményeként, ezért jogellenesen került sor, ami eleve a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző költségvetési csalás törvényi tényállási elemeinek vizsgálatát teszi lehetővé, míg az (1) bekezdés c) pontjába ütköző elkövetési magatartás megvalósulását fogalmilag kizárja.

[51] Ezen túlmenően is, a 2. tényállásban a jogerős ítélet azt is rögzíti, hogy a II. rendű terhelt a cég 1 nevében – az I. rendű terhelt ötlete nyomán – utófinanszírozott támogatás elnyerése érdekében nyújtott be pályázatot, és a részteljesítésekről benyújtott számla 63,7 %-ának visszatérítésére volt lehetőség a részszámla ellenőrzését követően {elsőfokú ítélet [29]-[30] bekezdés}. Az utófinanszírozott (azaz a pályázati célok megvalósítását követően kifizetendő) támogatási céltól eltérő felhasználása eleve nem értelmezhető, hiszen céltól eltérő felhasználásra szükségképpen a pályázati célok realizálását (azaz a támogatás kifizetését) megelőzően, a megvalósítás folyamatában kerülhet sor.

[52] Ennek megfelelően a jelen esetben sem céltól eltérő felhasználásról volt szó, hanem arról, hogy a III. rendű terhelt a cég 1 képviselőjében fiktív, a pályázatban szereplő gyártósorok beszerzését valótlanul tanúsító számlákat nyújtott be a kormányhivatalnak, a hatóság képviselőit a kifizetés érdekében megtévesztve, a II. rendű terhelt pedig a pályázatok benyújtásakor már tudta, hogy a vállalt beruházás nem fog megvalósulni.

[53] 3. A II. rendű terhelt az 1. és 2. pontban leírt magatartásával egyaránt kimerítette a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző költségvetési csalás büntetnének törvényi tényállási elemeit.

[54] Indítványában a II. rendű terhelt védője a jogerős ítéletben foglalt, a felülvizsgálatban érinthetetlen tényállással ellentétesen, ezért a felülbírált során figyelembe nem vehető módon hivatkozott rá, hogy a II. rendű terhelt:

- nem volt tudatában annak, hogy bűncselekmény elkövetéséhez járul hozzá, és ezzel összefüggésben
- a pályázatok benyújtásakor tévedésben volt, továbbá
- a pályázati pénzek lehívásában nem vett részt.

[55] Ezzel szemben, az irányadó tényállás értelmében:

- az 1. tényállási pontban taglalt projekt megvalósítása már a pályázat benyújtásakor sem állt az I. rendű és a II. rendű terhelt szándékában, céljuk a vissza nem térítendő költségvetési támogatás csalárd módon történő megszerzése volt {elsőfokú ítélet [15] bekezdés},
- a II. rendű terhelt valótlanul igazolta a pályázat kedvező elbírálásának előfeltételeként megkívánt önerő meglétét {elsőfokú ítélet [16]-[17] bekezdés}, és
- a valótlan tartalmú bankszámla-egyenlegek felhasználásával előlegigénylési kérelmet nyújtott be a cég 2 felé {elsőfokú ítélet [15] bekezdés},
- a II. rendű terhelt a 2. pontbeli pályázati program tárgyát képező üzem megvalósítására irányuló valódi szándék nélkül nyújtott be a cég 1 nevében vissza nem térítendő támogatás megszerzésére irányuló pályázati kérelmet {elsőfokú ítélet [29] bekezdés}, és
- a támogatás elnyerésének feltételét képező önerő meglétét hamisított, egyben valótlan tartalmú bankszámla-egyenleg benyújtásával igazolta {elsőfokú ítélet [30] bekezdés}.

[56] Az ítéleti tényállás megállapításai nem kizárólag fizikai jellegű külső történések, de ún. belső történések, tudati tények is lehetnek. A tudattartalom megállapítása tehát a tényállás része lehet, és ezért a tudati tények a felülvizsgálati eljárásban sem vitathatók. A tényállás részévé tett tudati tények vitathatósága azonban csak akkor eshet el, ha a szűkebb értelemben vett tényállásba tartozó külső, a külvilágban megjelenő tényekből, életbeli jelenségekből a belső tények valóban következnek.

[57] A jogerős ítélet az 1. és 2. pontban is kiterjedően ilyen, azaz tudati tényként rögzíti, hogy a II. rendű terheltnek a cég 1 ügyvezetőjeként a vállalt beruházások megvalósítása már a támogatási összegek igénylésének, a pályázatok benyújtásának időpontjában sem állt szándékában.

[58] E tudati tények pedig a tényállás egyéb megállapításaival is teljes összhangot mutatnak. A tényállás ugyanis azt is tartalmazza, hogy a II. rendű terhelt egyúttal az önerő meglétét is valótlanul igazolta. Mivel a pályázati célok realizálásához szükséges egyéb források bevonására a tényállás szerint nem került sor, az önerő hiánya egyúttal azt is jelenti, hogy a gazdasági társaságnak a projektek megvalósítása lehetőségében sem állt. A megvalósításra mutató reális esély nélkül ígért célok teljesítésére vonatkozó szándék – a tudati ténymegállapítással egyezően – nem lehet valós.

[59] E tudati tények mellett értelemszerűen a Btk. 20. § (1) bekezdése szerinti ténybeli tévedésre mint büntethetőséget kizáró okra való védői hivatkozás is minden alapot nélkülöző.

[60] Az elkövetési magatartás (a megtévesztés) kifejtése mindkét esetben pontosan a pályázat benyújtásával vette kezdetét. A II. rendű terhelt ugyanis a pályázatban a valósággal ellentétesen – ezzel az elbírálásban résztvevőket tévedésbe ejtve – nyilatkozott róla, hogy a cég 1 képviselőjében a pályázati célok realizálása a szándékában áll, és a beruházások megvalósítására a cég 1 önerejének megléte okán a lehetőség is adott. Azaz, a II. rendű terhelt törvényi tényállási elemet megvalósítva maga juttatta kísérleti szakba a bűncselekményt. Az elkövetési magatartás megkezdése a cselekmény előkészületi szakban maradására vonatkozó érvrendszer helytállóként való elfogadásának is akadályát képezi.

[61] Megjegyzendő e körben, az irányadó tényállás az elsőfokú ítélet [13] és [15] bekezdésében egymásnak ellentmondó a II. rendű terhelt ügyvezetői tisztségének kezdő időpontját illetően, ugyanakkor ez a cselekmény mikénti elbírálása szempontjából elsődleges jelentőséggel nem bír. A büntetőjogi értékelés igényét nem az ügyvezetői tisztség beállta, hanem a megvalósítási cél nélkül benyújtott pályázat keletkezteti. A pályázat benyújtójának személyét illetően viszont a tényállásban ellentmondás nem lelhető fel, e tevékenységet a II. rendű terhelt fejtette ki.

[62] Ráadásul a II. rendű terhelt az 1. pontban írt részcselekményt nem csupán kísérleti szakba juttatta, de a befejezetté válására vezető okfolyamatot is maga indította meg, amikor ő maga – és nem a III. rendű terhelt – nyújtott be előlegigénylési kérelmet a cég 2 felé, amelynek nyomán a kifizetés megtörtént. E tényállási pontban további kifizetésre nem is került sor, így a II. rendű terhelt nem csak a megtevesztés, de az 1. pontbeli teljes vagyoni hátrány tényleges bekövetkezése tekintetében is tettesi magatartást tanúsított (ellentétben a 2. pontbeli tényállással, ahol a kifizetési kérelmet már nem ő nyújtotta be).

[63] Ekként a törvényi egységbe olvadó részcselekmények elkövetési magatartásának tanúsítását a pályázatok benyújtásával a II. rendű terhelt maga indította meg, és az 1. pontbeli részcselekmény befejezetté válására vezető előlegigénylést is ő terjesztette elő a cég 2 felé. Mivel az 1. tényállási pontban az előleg, a 2. tényállási pontban pedig a teljes támogatási összeg (összesen 329.550.172 forint) kifizetésére is sor került, a II. rendű terhelt is a befejezett bűncselekmény miatt felel. A cselekmény minősítése a pályázatok nyomán elnyert teljes támogatási összeghez (450.279.999 forint) igazodik, ami az adott esetben veszélyeztetett – a Btk. 459. § (6) bekezdés d) pontjában írtakra figyelemmel – különösen nagy vagyoni hátrány és a Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pontjában meghatározottaknak megfelelő üzletszerű elkövetés okán a Btk. 396. § (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntetnének megállapítására vezet.

[64] A törvényben megkívánt tényállási elemek teljessége mellett az eljáró bíróságok tehát helyesen állapították meg a II. rendű terhelt bűnösségét a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző, és az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntetnében, ezért a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában írt felülvizsgálati ok nem állt be.

[65] 4. A kifejtett érvek mentén a Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a II. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványnak nem adott helyet, és a megtámadott határozatot – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján e terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

[66] A Kúria – a Kúria elnöke számára a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján, a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezése nyomán – öttagú tanácsban járt el.

[67] **IV.** A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[68] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdésének első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételt előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2023. november 9.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Metzinger Márton s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró